

Krystyna Krzyżanowska

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Jakość życia mieszkańców obszarów wiejskich w badaniu „Polska wieś i rolnictwo 2023”

Streszczenie. Celem opracowania było przybliżenie poziomu zadowolenia mieszkańców obszarów wiejskich z elementów infrastruktury technicznej i społecznej decydujących o jakości życia na wsi. W artykule wykorzystano wyniki zaprezentowane w raporcie „Polska wieś i rolnictwo 2023” i literaturę przedmiotu. Badania empiryczne zostały przeprowadzone w 2023 roku i objęto nimi 2500 mieszkańców obszarów wiejskich. W badaniu z 2023 r. respondenci wśród działań ograniczających odpływ osób młodych ze wsi do miasta wskazali: miejsca pracy na terenie gminy/powiatu, niskie koszty budowy lub zakupu domu/mieszkania na wsi, wsparcie dla rodzin z dziećmi i dobre skomunikowanie na terenie gminy/powiatu. Z przeprowadzonej analizy wynika, że w latach 2014-2023 systematycznie zwiększał się odsetek mieszkańców obszarów wiejskich bardzo zadowolonych lub zadowolonych z takich elementów infrastruktury technicznej, jak dostęp do: banków, placówek ZUS, bankomatów, sieci wodociągowej czy Internetu, a także z elementów infrastruktury społecznej: możliwości doskonalenia zawodowego czy dostępu do opieki nad osobami starszymi.

Słowa kluczowe: wieś, jakość życia, infrastruktura techniczna, infrastruktura społeczna

Wstęp

Jakość życia może być bardzo różnie rozumiana i interpretowana. Najczęściej postrzegana jest jako stopień zaspokojenia materialnych i duchowych potrzeb człowieka. Kształtowana jest głównie przez takie czynniki, jak: sytuacja mieszkaniowa, ochrona zdrowia i życia, bezpieczeństwo zatrudnienia, możliwość uczenia się i podnoszenia kwalifikacji, dostęp do kultury, dostęp do placówek handlowych, stan infrastruktury technicznej czy stopień zaspokojenia indywidualnych potrzeb (Kud i Woźniak, 2013, s. 63; Pieczonka, 2016, s. 127; Gołąb i Szcześniak, 2017, s. 52). Każdy z wymienionych czynników ma zarówno charakter obiektywny, jak i subiektywny. Podobne podejście prezentuje Polak (2016, s. 67), która jakość życia interpretuje jako obiektywnie wyliczony na podstawie danych statystycznych materialny i niematerialny poziom życia łącznie z subiektywną oceną sytuacji życiowej. Zdaniem Michalskiej-Żyły (2016, s. 56) obiektywne pomiary jakości życia dotyczą analizy poziomu życia, a więc

głównie warunków infrastrukturalnych, w jakich żyją ludzie. Ten aspekt badania jakości życia jest utożsamiany z dobrobytem społeczeństwa. Takie podejście do badań nie uwzględnia czynników społecznych i psychicznych. Obecnie badania w zakresie obiektywnej jakości życia wiążą się z udoskonaleniem pomiaru dobrobytu ekonomicznego, rozszerzonego o wybrane kwestie społeczne i środowiskowe. Przy ocenie jest ważna nie tylko wysokość dochodu, ale sposób jego wykorzystania. Na subiektywną ocenę własnej sytuacji życiowej, poczucie zadowolenia i satysfakcji istotny wpływ według Polak mają niemierzalne uwarunkowania kulturowe, religijne i psychologiczne (Polak, 2016, s. 67). Na przestrzeni ostatnich lat zauważa się tendencję do przypisywania większego znaczenia czynnikom subiektywnym, ponieważ potrzeby podlegają wpływom otoczenia i są uzależnione od subiektywnych preferencji konsumentów (Chmielewska i Zegar, 2018, s. 23).

Na przykład Rapley jakość życia utożsamia ze szczęściem, zadowoleniem z życia, stanem całkowitego poczucia dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego. Zdaniem Januszek i Sikory (2008, s. 178) zadowolenie jest to stan równowagi między potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców, np. wobec miejsca zamieszkania. Decyduje o tym wiele czynników materialnych i pozamaterialnych, a dotyczą one sfery życia gospodarczego, przyrodniczego i społecznego (Sikora, 2016, s. 32; Kałuża, Ginter i Kałuża, 2017, s. 110).

Jak zauważa Zegar, na obszarach wiejskich, w porównaniu z miejskimi, obserwuje się gorszą infrastrukturę techniczną, komunikacyjną i mieszkaniową oraz utrudniony dostęp do nowoczesnych technologii komunikacyjnych. Z kolei wieś oferuje unikatowy krajobraz wiejski, który jest ogromnym dobrem, ważnym także dla mieszkańców miast (Chmielewska i Zegar, 2018, s. 24). Według Borysa jakość życia powinna być celem nadrzędnym wszelkich naszych indywidualnych działań, w każdej społeczności lokalnej, regionalnej, narodowej czy międzynarodowej (globalnej). W tym wymiarze fundamentalne znaczenie tej kategorii najczęściej przejawia się w strategii rozwoju budowanej na różnych poziomach, ukierunkowanych na jakość życia mieszkańców określonego obszaru (Borys, 2015, s. 1).

Cel i metoda badań

Celem badań było zdiagnozowanie poziomu zadowolenia mieszkańców obszarów wiejskich z życia na wsi. W opracowaniu wykorzystano literaturę przedmiotu, a także wyniki badań zamieszczone w raporcie „Polska wieś i rolnictwo 2023” przygotowanym na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>). Doboru respondentów do badań dokonano metodą „ustalonej ścieżki”. Badania empiryczne zostały przeprowadzone w 2023 r. i objęto nimi 2500 mieszkańców obszarów wiejskich, w tym 64,9% osób niezwiązanych z rolnictwem i 35,1% osób związanych z rolnictwem. Kobiety stanowiły 50,2%, a mężczyźni 49,8% próby badawczej. W próbie badawczej najliczniej reprezentowani byli mieszkańcy obszarów wiejskich w wieku 35-54 lata (37,2%)

oraz 55 lat i starsze (34,3%), z kolei respondenci z przedziału wiekowego 18-34 lata stanowili 28,5% badanych. Respondenci byli dobrze wykształceni, ponieważ wykształcenie wyższe posiadało 16,4%, a średnie 36,6%, z kolei wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymowało się 34,5%, a podstawowym lub gimnazjalnym tylko 12,5% respondentów. Wyniki badań z 2023 r. odniesiono do danych zamieszczonych w raportach „Polska wieś i rolnictwo” za lata 2014 i 2019 oraz przedstawiono w formie opisowej i tabelarycznej.

Wyniki badań

W badaniach poszukiwano odpowiedzi na pytanie dotyczące poziomu zadowolenia z jakości infrastruktury technicznej w miejscu zamieszkania respondentów. Wyniki analizy przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Stopień zadowolenia badanych mieszkańców obszarów wiejskich z infrastruktury technicznej w miejscu zamieszkania w roku 2023 [N = 2500]

Wyszczególnienie	5 – bardzo zadowolony [%]	4 – raczej zadowolony [%]	3 – średnio zadowolony [%]	2 – raczej niezadowolony [%]	1 – bardzo niezadowolony [%]	Średnia
Dostęp do banków, ZUS	23,5	25,0	25,9	10,4	15,2	3,89
Dostęp do sieci wodociągowej	51,4	16,2	11,8	6,3	14,3	3,84
Dostęp do Internetu	41,4	19,7	18,1	9,3%	11,5	3,70
Dostęp do bankomatów	21,8	23,0	27,9	11,1	16,2	3,26
Dostęp do obiektów sportowych i rekreacyjnych	13,2	30,1	28,3	15,2	13,2	3,15
Jakość dróg gminnych i powiatowych	16,4	24,2	29,8	17,2	12,4	3,15
Dostęp do sieci kanalizacyjnej	30,0	15,0	12,1	7,9	35,0	2,97
Dojazd do innych miejscowości komunikacją zbiorową	13,3	21,9	27,4	15,0	22,4	2,89
Dostęp do sieci gazowej	20,2	13,9	13,5	7,2	45,2	2,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Polska wieś i rolnictwo 2023”. Pobrano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>, s. 76 (dostęp: 24.05.2024).

Z przeprowadzonej analizy wynika, że mieszkańcy obszarów wiejskich najbardziej byli zadowoleni z dostępu do banków, placówek ZUS i możliwości korzystania z sieci wodociągowej oraz dostępu do Internetu, natomiast za niedostateczny uznali dostęp do sieci gazowej, możliwość dojazdu do innych miejscowości komunikacją zbiorową i dostęp do sieci kanalizacyjnej. Tylko 2/5 badanych było zadowolonych lub raczej

zadowolonych z dostępu do obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz z jakości dróg gminnych i powiatowych. Należy zauważyć, że nadal jakość wielu dróg na terenie gmin i powiatów wymaga poprawy i jest to wyzwanie dla władz samorządów terytorialnych. Dofinansowanie inwestycji infrastruktury drogowej z programów Unii Europejskiej może być jedną z możliwości rozwiązania problemu. Zmiany dotyczące poziomu zadowolenia mieszkańców wsi z elementów infrastruktury technicznej w miejscu zamieszkania w latach 2014-2023 przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Zmiany dotyczące zadowolenia badanych mieszkańców wsi z infrastruktury technicznej w miejscu zamieszkania w latach 2014, 2019 i 2023

Elementy infrastruktury technicznej	Suma pozytywnych opinii: „bardzo zadowolony” i „raczej zadowolony” [%]		
	2014 [N = 1500]	2019 [N = 1550]	2023 [N = 2500]
Dostęp do banków, ZUS	33,0	52,1	48,5
Dostęp do sieci wodociągowej	61,0	62,7	67,6
Dostęp do Internetu	53,0	66,3	61,1
Dostęp do bankomatów	32,0	51,0	44,8
Dostęp do obiektów sportowych i rekreacyjnych	27,0	43,3	43,3
Jakość dróg gminnych i powiatowych	-	43,3	40,6
Dostęp do sieci kanalizacyjnej	42,0	55,6	45,0
Dojazd do innych miejscowości komunikacją zbiorową	34,0	43,2	35,2
Dostęp do sieci gazowej	36,0	42,9	34,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Polska wieś i rolnictwo 2023”. Pobrano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>, s. 75; raportu „Polska wieś i rolnictwo 2019”. Pobrano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>, s. 87-88 i raportu „Polska wieś i rolnictwo 2014”. Pobrano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>, s. 149 (dostęp: 24.05.2024).

Należy zauważyć, że w ciągu ostatniej dekady systematycznie wzrastał odsetek mieszkańców obszarów wiejskich bardzo zadowolonych lub zadowolonych z takich elementów infrastruktury technicznej, jak: dostęp do banków, placówek ZUS, bankomatów, sieci wodociągowej czy Internetu. W niewielkim zakresie zmieniał się odsetek mieszkańców obszarów wiejskich bardzo zadowolonych lub raczej zadowolonych z dostępu do sieci gazowej, kanalizacyjnej, obiektów sportowych i rekreacyjnych czy możliwości dojazdu do innych miejscowości komunikacją zbiorową w badanym czasie.

Mieszkańcy obszarów wiejskich wyrazili również opinię na temat elementów infrastruktury społecznej, co przedstawiono w tabeli 3.

Z przeprowadzonych badań wynika, że 2/3 respondentów oceniło bardzo wysoko lub wysoko bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania, połowa badanych była bardzo zadowolona lub raczej zadowolona z dostępu do placówek oświatowych i poziomu nauczania,

Tabela 3. Stopień zadowolenia badanych mieszkańców wsi z infrastruktury społecznej w miejscach zamieszkania w 2023 r. [N = 2500]

Wyszczególnienie	5 – bardzo zadowolony [%]	4 – raczej zadowolony [%]	3 – średnio zadowolony [%]	2 – raczej niezadowolony [%]	1 – bardzo niezadowolony [%]	Średnia
Bezpieczeństwo w miejscowości	40,4	24,7	13,9	6,7	14,3	3,69
Oświata, poziom nauczania	15,5	34,2	30,0	10,7	9,6	3,45
Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej	19,4	31,5	26,6	11,9	10,6	3,37
Dostęp do opieki nad dzieckiem 0-6 lat	14,7	32,1	31,0	11,0	11,2	3,28
Dostęp do kultury i sztuki	12,6	25,3	30,0	15,8	16,3	3,0
Możliwości doskonalenia zawodowego	13,8	22,5	23,8	13,5	26,4	3,0
Dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej	13,0	16,7	27,9	22,4	20,0	2,80
Dostęp do opieki nad osobami starszymi	9,9	22,8	32,1	13,5	21,7	2,41

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Polska wieś i rolnictwo 2023”. Pobrano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>, s. 75 (dostęp: 24.05.2024).

a także z dostępu do placówek podstawowej opieki zdrowotnej. Natomiast 2/5 badanych było niezadowolonych z dostępu do opieki nad osobami starszymi, dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej i możliwości doskonalenia zawodowego.

Aby ograniczyć odpływ ludności ze wsi do miasta, władze samorządowe powinny zatroszczyć się o lepszy dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, przygotować bogatszą ofertę szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje mieszkańców wsi, a także przedstawić propozycje form wsparcia w zakresie opieki nad osobami starszymi. Zmiany dotyczące zadowolenia mieszkańców obszarów wiejskich z elementów infrastruktury społecznej w miejscu zamieszkania w latach 2014, 2019 i 2023 przedstawiono w tabeli 4.

Należy zauważyć, że w czasie ostatniej dekady systematycznie zwiększał się odsetek mieszkańców obszarów wiejskich bardzo zadowolonych lub zadowolonych z takich elementów infrastruktury społecznej, jak możliwość doskonalenia zawodowego czy dostęp do opieki nad osobami starszymi, ale mimo to ich rozwój nadal nie jest wystarczający. Podczas realizacji badań respondenci wyrazili opinię na temat działań, które mogą zachęcić młode osoby do pozostania na obszarach wiejskich. Szczegółowe informacje przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 4. Stopień zadowolenia badanych mieszkańców obszarów wiejskich z infrastruktury społecznej w miejscach zamieszkania w latach 2014, 2019 i 2023

Elementy infrastruktury społecznej	Suma pozytywnych opinii: „bardzo zadowolony” i „raczej zadowolony” [%]		
	2014 [N = 1500]	2019 [N = 1550]	2023 [N = 2500]
Bezpieczeństwo w miejscowości	56,0	74,7	65,1
Oświata, poziom nauczania	37,0	52,8	49,7
Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej	37,0	57,0	50,9
Dostęp do opieki nad dzieckiem 0-6 lat	35,0	45,3	46,8
Dostęp do kultury i sztuki	22,0	37,4	37,9
Możliwości doskonalenia zawodowego	23,0	30,8	36,3
Dostęp do opieki nad osobami starszymi	22,0	28,4	32,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Polska wieś i rolnictwo 2023”. Pobrano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>, s. 75; raportu „Polska wieś i rolnictwo 2019”. Pobrano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>, s. 87-88 i raportu „Polska wieś i rolnictwo 2014”. Pobrano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>, s. 149 (dostęp: 24.05.2024).

Tabela 5. Działania pozwalające ograniczyć odpływ młodych osób z obszarów wiejskich w opinii badanych mieszkańców obszarów wiejskich w 2023 r.

Rodzaj działań	Ogółem	
	N = 2500	%
Miejsca pracy na terenie gminy/powiatu	1170	46,7
Niskie koszty budowy lub zakupu domu/mieszkania na wsi	1070	42,8
Wsparcie dla rodzin z dziećmi	750	30,0
Dobre skomunikowanie na terenie gminy/powiatu	620	24,8
Dostęp do lepszej edukacji dla osób młodych	475	19,0
Miejsca w żłobkach	430	17,2
Włączenie osób młodych w życie społeczności lokalnej	350	14,0
Miejsca w przedszkolach	328	13,1
Dostęp do kredytu na uruchomienie działalności gospodarczej	260	10,4
Dostęp do lepszej opieki zdrowotnej	145	5,8

Badany mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Polska wieś i rolnictwo 2023”. Pobrano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>, s. 84 (dostęp: 24.05.2024).

Za najważniejsze działania ograniczające odpływ ludności ze wsi do miasta respondenci uznali: miejsca pracy na terenie gminy/powiatu, niskie koszty budowy lub zakupu domu/mieszkania na wsi, wsparcie dla rodzin z dziećmi i dobre skomunikowanie na terenie gminy/powiatu.

W badaniach zapytano również respondentów o plany dotyczące przeprowadzki ze wsi do miasta, a wyniki analizy przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6. Deklaracje badanych mieszkańców obszarów wiejskich dotyczące potencjalnej przeprowadzki do miasta w zależności od wieku [%]

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Ogółem mieszkańcy obszarów wiejskich [N = 2500]	3,2	10,6	27,3	58,9
Osoby w wieku 18-34 lat [N = 712]	5,6	15,2	26,8	52,4
Osoby w wieku 35-54 lat [N = 931]	2,7	10,0	31,2	56,1
Osoby w wieku 55 i więcej lat [N = 857]	1,6	7,6	23,5	67,3

Źródło: Raport „Polaka wieś i rolnictwo 2023”. Pobrano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>, s. 73 (dostęp: 24.05.2024).

Z przeprowadzonej analizy wynika, że ponad 4/5 mieszkańców obszarów wiejskich nie planowało przeprowadzki ze wsi do miasta, przy czym decyzja ta zależała od wieku respondentów. Otóż im starsi mieszkańcy wsi, tym bardziej związani byli ze swoim miejscem zamieszkania.

Podsumowanie i wnioski

1. Z przeprowadzonej analizy wynika, że w ciągu ostatnich lat (2014-2023) systematycznie wzrastał odsetek mieszkańców obszarów wiejskich bardzo zadowolonych lub raczej zadowolonych z takich elementów infrastruktury technicznej, jak: dostęp do banków, placówek ZUS, bankomatów, sieci wodociągowej czy Internetu. W niewielkim zakresie zmieniał się natomiast odsetek mieszkańców obszarów wiejskich bardzo zadowolonych lub raczej zadowolonych z dostępu do sieci gazowej, kanalizacyjnej, obiektów sportowych i rekreacyjnych czy możliwości dojazdu do innych miejscowości komunikacją zbiorową.
2. W czasie ostatniej dekady systematycznie wzrastał również odsetek mieszkańców obszarów wiejskich bardzo zadowolonych lub raczej zadowolonych z takich elementów infrastruktury społecznej, jak możliwość doskonalenia zawodowego czy dostęp do opieki nad osobami starszymi, ale tempo tych zmian nadal nie jest wystarczające.
3. Aby ograniczyć odpływ ludności ze wsi do miasta, dobrze byłoby tworzyć miejsca pracy na terenie gminy/powiatu, oferować budowę lub zakup domu/mieszkania na wsi po niskich kosztach, wspierać rodziny z dziećmi i poprawić funkcjonowanie komunikacji zbiorowej na terenie gminy/powiatu.
4. Wyniki analiz stanowią cenną informację dla przedstawicieli samorządów terytorialnych i mogą być wykorzystane w doskonaleniu strategii rozwoju gmin i powiatów.

Literatura

- Badania „Polaka wieś i rolnictwo 2023”. Pobrano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo> (dostęp: 24.05.2024).
- Badania „Polaka wieś i rolnictwo 2019”. Pobrano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo> (dostęp: 24.05.2024).
- Badania „Polaka wieś i rolnictwo 2014”. Pobrano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo> (dostęp: 24.05.2024).
- Borys, T. (2015). Typologia jakości życia i pomiar statystyczny. *Wiadomości Statystyczne*, 7, s. 1-17.
- Chmielewska, B., Zegar, J. S. (2018). Podstawowe determinanty jakości życia mieszkańców wsi i miast po akcesji Polski do Unii Europejskiej. *Studia Obszarów Wiejskich*, t. 52, s. 23-38. DOI: <https://doi.org/10.7163/SOW.52.2>
- Gołąb, S., Szcześniak, M. (2017). Ekonomiczno-społeczne wyznaczniki jakości życia mieszkańców wsi. *Roczniki Naukowe SERiA*, t. XIX, z. 3, s. 52-57. DOI: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0010.3215>
- Januszek, H., Sikora, J. (2008). *Socjologia pracy*. Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.
- Kałuża, H., Ginter, A., Kałuża, J. (2017). Jakość życia na obszarach wiejskich w opinii kobiet z powiatu siedleckiego. *Roczniki Naukowe SERiA*, t. XIX, z. 3, s. 110-114. DOI: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0010.3232>
- Kud, K., Woźniak, M. (2013). Percepcja środowiskowych czynników jakości życia na obszarach wiejskich w województwie podkarpackim. *Humanities and Social Sciences*, vol. XVIII, 20, 4, s. 63-74.
- Michalska-Żyła, A. (2016). Jakość życia na poziomie lokalnym. *ACTA Universitatis Lodziensis. Folia Sociologica*, 56, s. 53-66. DOI: <http://dx.doi.org/10.18778/0208-600X.56.04>
- Pieczonka, J. (2016). Jakość życia na obszarach wiejskich według młodzieży w kontekście podejmowania decyzji o miejscu rozpoczęcia aktywności zawodowej. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 425, s. 125-140.
- Polak, E. (2016). Jakość życia w polskich województwach – analiza porównawcza wybranych regionów. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, 48 (4), s. 66-89. DOI: <https://doi.org/10.15584/nsawg.2016.4.6>
- Sikora, J. (2016). Poziom zadowolenia mieszkańców wsi z życia na wsi w świetle badań empirycznych. *Studia Obszarów Wiejskich*, t. 41, s. 31-41.

Quality of life of rural residents in the study “Polish countryside and agriculture 2023”

Abstract. The purpose of the study was to identify the level of satisfaction of rural residents with the elements of technical and social infrastructure that determine the quality of life in rural areas. The paper mainly uses the results presented in the report “Polish countryside and agriculture 2023” and the literature on the subject. The empirical research was conducted in 2023 and included 2500 rural residents. In the 2023 survey, respondents indicated among measures to limit the outflow of young people from the countryside to the city: jobs in the municipality/county, low costs of building or buying a house/apartment in the countryside, support for families with children and good transportation within the municipality/county. The analysis shows that between 2014 and

2023, the percentage of rural residents who were very satisfied or satisfied with such elements of technical infrastructure as access to banks, Social Security offices, ATMs, water supply or the Internet, as well as with such elements of social infrastructure as opportunities for further training or access to care for the elderly, increased steadily.

Keywords: countryside, quality of life, technical infrastructure, social infrastructure